

Evangelielezing: Lucas 4,1-13
Marianne Vonkeman

Overweging

Misschien bidden we verkeerd. Leid ons niet in verzoeking, vragen we elke week. Maar misschien zouden we moeten bidden: leid ons in verzoeking. Als we tenminste de weg van Jezus willen gaan. En dat zoeken we toch in deze 40 dagen op weg naar Pasen?

Leid ons in verzoeking: want het is de heilige Geest zelf die Jezus naar de woestijn leidt om daar beproefd te worden. Hij is net gedoopt en heeft die prachtige woorden van God gehoord: JIJ bent mijn geliefde zoon - en direct daarna: de woestijn.

40 dagen de woestijn, als de slaven die 40 jaar rondtrokken voordat zij het beloofde land in konden. Of als een vrouw die 40 weken zwanger is voordat zij nieuw leven baart. Bidden wij vanochtend: God, leid ons in 40 dagen van beproevingen zodat het Pasen kan worden en we opstaan als nieuwe mensen?

Jij bent mijn geliefde Zoon, jij bent mijn geliefd kind, zo klinkt de stem van God – maar kun je daar werkelijk uit leven? Is dat echt het fundament van je bestaan? Leven we ten diepste uit God, komen daar onze woorden en daden uit voort?

Geleid door de Heilige Geest zwierf Jezus 40 dagen rond in de woestijn waar hij beproefd werd door de duivel. Want de duivel is een dienstknecht van God – de openbare aanklager zou je kunnen zeggen. Dat lezen we in het boek van Job. De duivel legt bloot wat er mis is, hij toetst het innerlijk, onderzoekt de geheime drijfveren. En dan moet je natuurlijk niet denken aan een of ander wezen met bokkenpoten, maar veel dichterbij, aan de machten en krachten die ons heen en weer kunnen slingeren, vanuit ons eigen innerlijk, of door

de omstandigheden om ons heen. Diabolos – de uiteenslingeraar betekent dat. Uit elkaar gooien wat samen hoort, verdeeldheid brengen, innerlijk verscheuren – dat is duivelswerk.

De Geest van God brengt Jezus in de woestijn. En de woestijn is daar waar geen wegen zijn, waar je gewone dagelijkse voedsel ontbreekt. Zulke tijden ken je vast wel. Als bij je handen afbreekt wat je hebt opgebouwd, als er een ernstige ziekte of sterfgeval uit je handen slaat wat je zekerheid gaf, als het geloof dat je houvast was, uit je wegsijpelt en je niet meer weet welke kant het op moet. Als je agenda zo voortraast dat je je eigen naam nauwelijks meer weet. Als de wereldorde gaat wankelen en vrienden vijanden worden. Woestijntijden genoeg.

En toch: het is de Geest die Jezus juist daar brengt. *Daarom zal Ik mijn volk meelokken naar de woestijn en dan tot haar hart spreken*, zegt God in Hosea. Want in de woestijn komt je hart bloot te liggen, daar leer je met je ziel luisteren, daar leer je je grenzen kennen en weet je voorgoed dat je niet God bent. Het beloofde land is alleen te vinden dwars door de woestijn heen. Zonder woestijn geen geloof, geen goed nieuws, geen 10 woorden van God. Zo is het pad van Israël, zo is de weg van Jezus en zo moet ook gaan voor jou en mij.

Er zijn veel verleidingen in de woestijn – de bijbel staat er vol van. Maar er is er eentje die werkelijk levensgevaarlijk is. En dat is de verleiding om je te hechten aan een bruikbare God. Een God waar je wat aan hebt. Een gouden-kalf-god, zoals de Israëlieten in de woestijn bleken te wensen. Geloof waar je niks aan hebt – dat gooi je overboord, toch? En dat, beste gemeente, is geloof in de vorm van bijgeloof. God die de gaten in ons kennen en kunnen opvult. God als verlengstuk van onze behoeften. Bijgeloof. Kijk maar naar het verhaal van vandaag.

Heb je honger Jezus? Ach, je bent toch kind van God – maak van die stenen een brood. Maar Jezus weet beter: hij leeft van een ander soort brood – hij leeft van Gods levende woord, zijn werkzame nabijheid. Zijn lichamelijke behoeften definiëren hem niet. En dat is oed om te onthouden als je zelf worstelt met een gebrek. Je leeft niet van wat je mist, je bent niet je gebrek, maar je komt voort uit het woord van God die tegen je zegt: jij bent mijn geliefde kind.

Nou, zegt de duivel: de macht over de wereld ligt niet bij God - die ligt bij mij, want ik verdeel en heers en zo onderwerp ik alle volken - kijk maar om je heen: het is de sleutel van mijn grip op alle dictators en ook op jou. Verdeel en heers! Als je macht zoekt, moet je bij mij zijn - dan zorg ik voor controle over je omstandigheden, en dat je respect en eer krijgt van de mensen om je heen.

Nee, het is Góð die ik dien, zegt Jezus, ik vereer niet de hoogste macht, maar de ware God die Liefde heet - en dat is een heel ander verhaal.

Mmmm, zegt de duivel tegen Jezus en tegen ons: God zal je toch beschermen als je in Hem gelooft? Er kan je niets overkomen wat je ook doet met je leven, zelfs als je onverstandige risico's neemt: God bewaart de zijnen in zijn hand. Geloof je dat echt? Bewijs het maar eens.

God op de proef stellen? zegt Jezus, alsof God zijn nut moet bewijzen? Ga nou gauw - dat is geen geloof, dat is bijgeloof.

Jezus wijst alles af wat God tot een instrument maakt dat zijn doelen dient. Dienst aan God is vrijheid en vertrouwen, wat er ook gebeurt. Geloof is honger van de ziel die zich niet laat stillen met wat van de wereld is. Geloof is toewijding aan wat je niet kunt zien en wat je niet kunt voorstellen: maar aan Wie ons ziet, die óns in beeld heeft.

Geloof is leven vanuit het vertrouwen op dat levende woord van God die telkens tegen ons zegt: jij bent mijn geliefd kind – wil je daaruit leven en leven geven?

Geloven dat is: is de duivel weerstaan die ons een bruikbare God aan wil smeren. God mag óns gebruiken, niet andersom.

Laten we deze 40 dagen gebruiken om het bijgeloof in ons eigen geloof in het vizier te krijgen. Je kunt vasten door wijn of chocolade of je smartphone te laten staan, maar je kunt ook vasten door al je beelden van God los te laten, door jezelf die ontzeggen. Telkens als je bij jezelf merkt dat je God toch weer ergens voor zou willen gebruiken - denk aan dit verhaal - en richt de pijl van je verlangen op de ware God die alle beelden overstijgt. Laat Hem het verhaal worden dat door jouw leven heen spreekt..

Iemand vroeg eens aan een oude vrouw: wat heeft je er eigenlijk gegeven, dat je je hele leven elke dag tot God bad? Nou, zei ze, niets, het heeft me niks gegeven. Maar laat me je vertellen wat ik kwijtraakte: woede, ego, hebzucht, depressie, onzekerheid en de angst voor de dood.

Soms is het antwoord op ons gebed niet wat we krijgen, maar wat we kwijtraken.

Amen.